

Posudek oponenta na bakalářskou práci Terezy Vichterajové

Kim Il-song – kult osobnosti a ideologie Čučche

O kultu osobnosti (a nejen Kim Il-sönga) existuje mnoho teoretických knih, o nejznámějších osobnostech, jež jsou v souvislosti s ním zmiňovány, pak mnoho monografií, biografií i komparativních biografií, literatury k čučche je sice méně, ale základní práce lze nalézt nejen česky (přeložené teze k ideologii čučche jsou však k dispozici v knihovně ÚDLV), zasvěcené analýzy provedli zejména koreanisté bývalého Sovětského svazu (a nejen v ruštině). Proto nelze říci, že literatury k tématu je málo a už vůbec není diplomatické konstatovat hned v úvodu nedostatek *českých* pramenů; ostatně bibliografie přiložená k práci není zcela nedostatečná, jen není správně používána.

Práce je poměrně vhodně členěna do osmi poměrně krátkých celků, které se logicky nabízejí a které kopírují obsah nejznámějších knih, týkajících se severokorejského režimu, kultu osobnosti a jejich představitelů; náplň kapitol však zřídka jde dále než k naholení problematiky, pokud už se jí vůbec týká (tuto výhradu mám zejména k závěrečným pasážím, kde mnohdy název kapitoly a její obsah nekorespondují) a nahodilému výběru materiálu, který by se k tématu mohl vztahovat; mísí se zde informace závažné s až téměř bulvárními, podložené i nepodložené, ideologicky podbarvené i kritické. Odkazování je sporadické (ale ne nedostatečné), poznámkový aparát na úrovni seminární práce. Informace, jež práce přináší, lze dohledat v českých nebo anglických pramenech, ne-li přímo v souborných heslech na internetu.

Metoda, s níž se autorka práce prezentuje v Úvodu (tedy analýza), je výsledně spíše málo podařená syntéza, a – v reakci na její slova o výzkumu dodávám: práci lze stěží nazvat výzkumnou, pokud jen opakuje slova jiných, neklade si otázky, nepokouší se o odpovědi a není v ní jediný nový postřeh. To však není samozřejmě cílem tohoto typu práce; bakalářská práce má prokázat schopnost studenta vymezit si cíl, naplnit jej a prokázat svou schopnost pracovat kritickým způsobem s prameny. (Zde jen na okraj: práce je podávána v Seminári koreanistiky a není v ní jediný korejský pramen, ani pokus o nahrazení tohoto nedostatku encyklopediemi.)

Výhrady mám dále ke způsobu vyjadřování, je nepřesné, apodiktické a zavádějící: např. na str. 7 říká: ...“ *uvedla bych definici*“ – zde neuvádí definici, ale pokusy o definování, pokud tedy zmíněných 6 bodů vztahují ke konkrétnímu stavu v KLDK, pak je to poněkud mlhavé; str. 10 je ukázková pro apodiktičnost tvrzení: režim lze označit jako totalitní v souladu s Linzem (podle jakých kritérií ovšem není explicitně řečeno, není zde ani odkaz – prostě holé tvrzení. Znamená to pro mě, že autorka práce Linze nezná a že větu opsala z práce Balíka); stejně tak není dále Sartori citován z primárního, ale sekundárního zdroje.

Níže uvádím některé výhrady k jednotlivým kapitolám:

Ke Kapitole 1: Jde o souhrn vybraných informací většinou z českojazyčných zdrojů; teoreticky vypadá podloženě, v praxi pak viditelně opsáno z jednoho, dvou zdrojů. Nepřesnosti a opomenutí zde jsou různého druhu, kromě věcných pak

např. není odkaz k Ústavě KLDK (str. 11), přestože je obsažena v použité literatuře; tato citace je prezentována jako důkaz existence čučche, nicméně v ní o čučche není ani slovo – funkce prezidenta, jež jsou zde uváděny, jsou standardní pro prezidentský systém, tedy nic výjimečného, aby tím bylo možné dokumentovat kult osobnosti. Na str. 13 autorka píše: „v mnoha ohledech překonal kult osobnosti Maa a Stalina“, je to vágní formulace, nepodložená, Mao Ce-tung navíc v práci není vůbec představen a typizován. Stejně tak není pochopitelná (a ani oprávněná) formulace na str. 18, kde tvrdí, že kult Kim Il-sönga „hraničí s fanatismem“ – jak k tomu dospěla? Považuje skutečně Severokorejce za fanatiky? Pak by bylo ovšem třeba definovat a prokázat. Projevy, o kterých píše, jsou vynucené projevy spoluúčasti, nic víc.

Ke Kapitole 2: Kult Kim Il-sönga - text je poskládaný a opsaný z nesourodých pramenů, které na sebe příliš logicky nenavazují; opět je nasnadě otázka, proč nebyla provedena paralelní analýza Mao Ce-tunga; proč se zde mluví o „některých zvyklostech“ (míněny zřejmě předpoklady pro kult osobnosti). Dalších pár stran je pak opravdu „vytvořeno“, ovšem nikoliv analyticky, ale tvrzení, fakta a prohlášení vedle sebe leží jakoby náhodně. Zde by bylo kupř. třeba, aby se definovaly projevy kultu osobnosti a jejich realizace/konkrétní podoba; stejně tak v následujícím textu by bylo vhodné „vůdce“ představit v mnohosti jeho funkcí, jak mu je přisoudila propaganda v průběhu dějin (částečně je toto přesunuto do kapitoly 3). Zde upozorňuji na několikanásobně chybné použití termínu Čcholima – myšleno zřejmě hnutí Čchön-ri-ma (v přepisu Čchöllima) – zásadní a notoricky známé termíny si nelze plést, zvláště když autorka práce děkuje za konzultace doc. Puckovi, který tyto termíny uvádí v několika svých starších publikacích (a česky).

Ke Kapitole 3: Srovnání kultu Stalina a Kima – je to snůška všeobecných řečí, opsáno z Buza, ale nerozvedeno, žádné osobní poznámky a nic, co by šlo nad rámec výchozího textu; opět nepochopení toho, co je to srovnání (např.: je citován Buzo, který uvádí Stalinovu charakteristiku, na niž okamžitě autorka práce reaguje slovy: „jak vidíme, projevy kultu ... měly velmi mnoho společného“ – ovšem bez toho, že by předtím vůbec vymezila rysy kultu Kim Il-söngova).

Ke Kapitole 4 : „Hlavním znakem propagandy je izolovanost“, píše autorka hned v úvodu; větu nechápu. Text se pak ovšem ve větší části věnuje tomu, co je zakázáno, nikoliv propagandě! Tuto kapitolu lze ovšem dílčím způsobem přijmout jako ucházející, neboť má velmi slušný zdroj, je opsaná z Laňkova (nikoliv Lankova); zde lze poukázat na další nedostatek celého textu práce: Tereza Vichterajová jako by považovala jednou popsany stav za neměnný, bez vývoje, což je právě v úvodní části kapitoly evidentní, jde o informace velmi zastaralé; chápu, že celých šedesát let se obsáhnout dá poměrně stěží, bylo by však minimálně korektní prokázat i znalost posledních dvaceti let, třebaže krátkou poznámkou či větou.

Ke Kapitole 5 : Formování osobnosti Kim Il-sönga – tak, jak je zde podáno, je pouhý výsek životopisu, nic jiného, opsané z práce Šö Tä-suka, ovšem nekriticky; navíc v kombinaci s tzv. oficiálními propagandistickými daty. Formování osobnosti je ovšem něco jiného než životopis do roku 1950. Zajímavé zde by bylo srovnání více zdrojů, jeho možné ovlivnění Čínou, Ruskem, křesťanstvím a dalšími –ismy, o kterých tu vůbec pojednáno není, ale které pro osud Koreje

podstatné byly. Formování osobnosti chápu jako odhalení kořenů pro možný vývoj, tedy je zde evidentní návaznost na téma práce (opakování životopisných dat není nutné). Vadí i chybné přepisy jmen Kim Il-söngových rodičů; smíšeno se správnými, zřejmě podle zdrojů pak ovšem působí zmatečně.

Ke Kapitole 6, jež navazuje poválečnou dobou, mám stejné výhrady, je to zmeř informací rozdílné hodnoty, většinou ovšem vzhledem k tématu irelevantních.

Kapitola 7 se týká ideologie čučche; bylo by dobré zmínit kupř. fakt, že čučche má své kořeny v ideologii japonského militarismu; je to ideologie, kterou popisuje mnoho lidí i knih, práce ji představuje v její téměř wiki-podobě, žádný rozbor navíc; mnoho chyb, nepřesností apod. Vývoj je tu slabě naznačen, ale právě zde lze poukázat kupř. na další vadu celého textu, a to, že používá místo přesných označení a datací vágní slova jako později, dříve apod. Nelze si pak představit, zda se jedná o půlstoletí nebo půl roku. Zde chybný přepis klíčové postavy korejské ideologie Jang Hjöng-söpa.

Poslední Kapitola 8 vůbec neodpovídá názvu; jde nikoliv o rozbor intenzity kultu, potažmo despocie, ale o souhrn nejrůznějších nahodilých faktorů, které se během dvou desetiletí na Korejském poloostrově objevily, od ekonomické situace, zahraniční politiky, sjezdů KSP, srovnání s KR apod. Slovo despocie snad vůbec není vedeno, natož definováno.

Závěr sumarizuje náplň kapitol: velmi stručně a bez jakékoliv invence konstatuje, že v KLR existoval kult osobnosti a ideologie čučche, vše jen obalené je do několika frází bez nějakých tezí, vysvětlení a dalšího.

Práce obsahuje mnoho chyb z nepozornosti, např. str. 9: „... po válce byla Korea rozdělena na severní a východní část“, dále mnoho chyb z neznalosti, kam se dá řadit i ostudná transkripce (hned v titulu jsou dvě chyby); chyba v poděkování je vpravdě roztomilá, stejně jako mnoho dalších, ale přece jen nesvědčí o pečlivosti a pečlivém čtení. Stejně tak je vadné dogmatické používání sousloví Severní Korea; oficiální název a jeho zkratka jsou i uživatelsky příjemnější. Poslední poznámka: práce na oboru koreanistika má mít 60 stran; není to naše libůstka, ale předpis, vtělený do akreditace.

Z uvedeného je patrné, že nepovažuji práci Terezy Vichterajové za zvládnutou a **v této podobě doporučuji k zásadnímu přepracování, ergo ji nedoporučuji k obhajobě.**

V Praze, 11. 6. 2012

Doc. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

oponentka